

Arme Jacob / Mijn oude Jacob - J.J. Cremer

Gedateerd: Den Haag, december 1857. Handschrift in bezit van de Koninklijke bibliotheek.

Novelle over Jacob, een bediende van Cremer toen hij op kamers woonde aan de Vlamingstraat 18 in Den Haag in 1846. Jacob stond altijd klaar om Cremer te helpen. Jacob blijkt geld te hebben gespaard, zodat zijn kinderen konden leren. Zelfopoffering en dienstbaarheid stonden centraal in het leven van Jacob. Het gebrek aan mededogen bij de 'betere' stand voor de armen in de samenleving wordt via een sinterklaascadeau geïllustreerd. Cremer eindigt met dank aan Jacob voor de bewezen diensten.

1e druk in: De Tijdstroom: maandschrift gewijd aan wetenschap, letteren en kunst: redacteurs: J.J. Cremer ...[et al].. Tiel: Wed. D. R. van Wermeskerken, jrg. 1, dl.1, 15 januari 1858, p. 1-24. In de navolgende uitgaven verschenen onder titel Mijn oude Jacob.

2e druk in: De Oostpost: Soerabayasche courant: letterkundig, wetenschappelijk en commercieel. jrg. 3, no. 159-163, d.d. 4, 5, 6, 7, 9 juli 1860.

3e druk in: Sinte-Klaas, oud- en nieuwjaar: vier vertellingen. Arnhem: D.A. Thieme, Arnhem 1860. p. 30-65. Met afb.

4e druk in: Neerlands bibliotheek: oorspronkelijke romans, schetsen en novellen van hedendaagsche auteurs. Amsterdam: K.H. Schadd, [1865]. p. 181-201. Afl. 9.

5e druk in: Novellen en vertellingen: een winteravond. mijn oude Jacob. Wouter Linge. Wat vader Harmen vertelt. Leiden: A.W. Sijthof, [ca. 1873]. p. 19-40.

6e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1876]. p. 19-40. Met afb. In serie: Een winteravond. Mijn oude Jacob. Wouter Linge. Wat vader Harmen vertelt.

7e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1876]. p. 19-40. In serie met: Een winteravond. Mijn oude Jacob. Wouter Linge. Wat vader Harmen vertelt.

8e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, 1877. p. 19-40. 15 gebundelde novellen. In serie met: Een winteravond. Mijn oude Jacob. Wouter Linge. Wat vader Harmen vertelt.

9e druk in: Kleine vertellingen. Fabriekskind en werkman. Leiden: D. Noothoven Van Goor, 1878. p. 90-106. Romantische werken, deel 3.

10e druk in: Novellen en vertellingen. Amsterdam: Gebr. Koster, [ca. 1878]. Een winteravond; Mijn oude Jakob; Wouter Linge; Wat vader Harmen vertelt.

11e druk in: Novellen en vertellingen: een winteravond ...[et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff, [1888]. 6e druk. dl. 2. p. 84-99. Vijftig cents-editie; nr. 20.

12e druk in: Novellen en vertellingen: een winteravond ...[et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff, [1888]. 7e druk. dl. 2. p. 84-99. Romantische werken.

13e druk in: Novellen en vertellingen: een winteravond ...[et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff, [ca. 1895]. 7e druk. dl. 2. p. 84-99. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

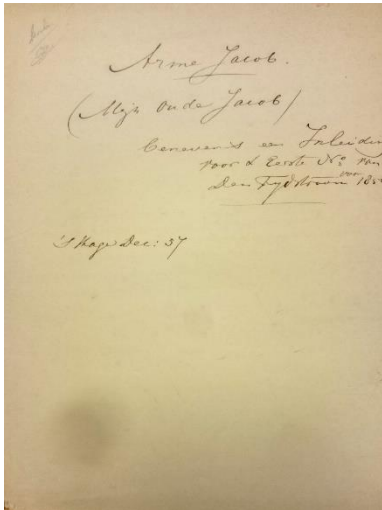
14e druk in: Novellen en vertellingen: een winteravond ... [et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., [ca. 1908]. 7e druk. dl. 2. p. 84-99. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

15e druk in: Novellen en vertellingen: een winteravond ...[et. al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [1917]. 7e druk. dl. 2. p. 84-99. Romantische werken. (Blauwe serie).

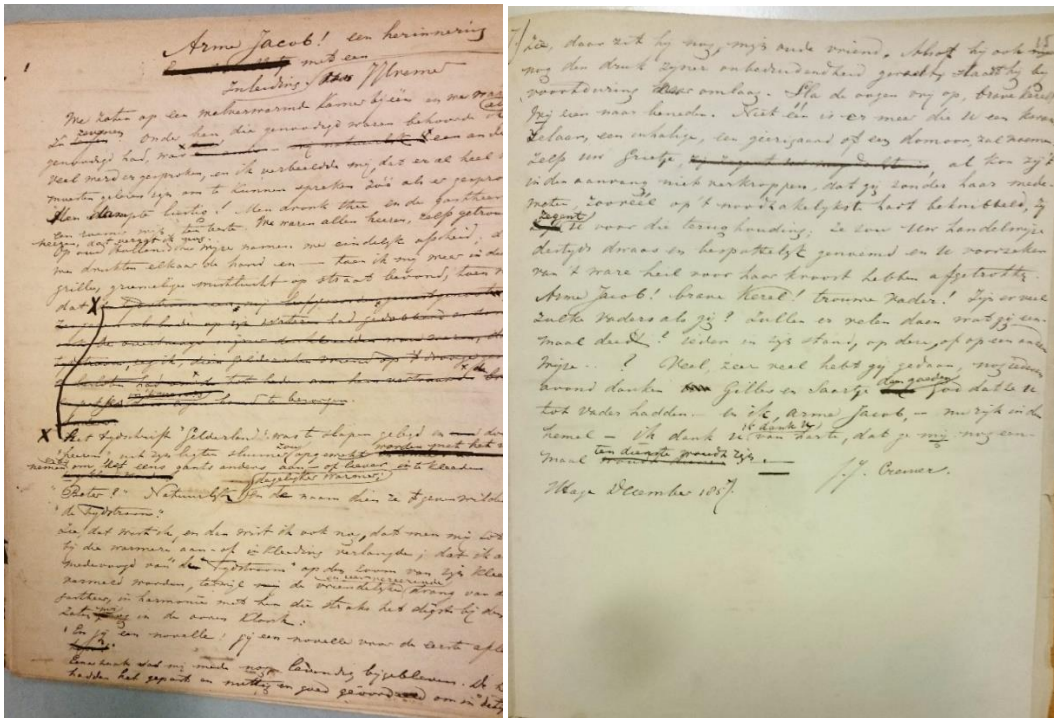
16e druk in: Novellen en vertellingen: een winteravond ...[et. al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [1917]. 7e druk. dl. 2. p. 84-99. Romantische werken. (Rode serie).

17e druk in: Novellen en vertellingen: een winteravond ...[et. al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.mij, [ca. 1925]. 8e druk. dl. 2. p. 84-99. Romantische werken. (Rode serie).

18e druk in: Sinte Klaas, oud en nieuw jaar: vier vertellingen. Nabu press, 2012. 146 p. ISBN-10:1277801304 ISBN-13: 9781277801309. Print on demand.

Handschrift

Advertentie in Algemeen Handelsblad van 28 januari 1858:

Bij de Wed. D. R. VAN WERMESKERKEN, te Tiel, ziet het licht N°. 1 van:

DE TIJDSTROOM.

Maandschrift gewijd aan Wetenschap, Letteren en Kunst.

Redacteurs: J. J. CREMER, A. ISING, GERARD KELLER, Mr. W. VAN DE POLL, J. B. RIETSTAP, Mr. C. VOSMAER en T. VAN WESTRHEENE Wz.

INHOUDENDE:

J. J. CREMER, Arme Jakob! — Eene herinnering met eene inleiding. — Mr. C. VOSMAER, Geschiedenis in schrift en in beeld. — A. ISING, Hollandsche Poëzie. — Een blik op onze letterkunde. — Plakkaat.
 De volg. Nummers zullen onder anderen bevatten: J. B. RIETSTAP, Een Coup d'Etat uit vroeger tijd. (Episode uit de gesch. van België.)
 Mr. C. VOSMAER, Reis om de wereld. T. VAN WESTRHEENE, Protestantisme en kunst. Mr. W. VAN DE POLL, Gotha en omstreken.
 A. ISING, Spranken uit het leven eens kunstenaars.
 Den 15den van elke maand verschijnt van DE TIJDSTROOM eene Aflev. Prijs per Jaargang f 10. In alle Boekwinkels is N°. 1 gratis ter lezing verkrijgbaar. (1378)

Franeker nieuws en advertentieblad, 30 mei 1858:

Door de Wed. D. R. VAN WERMESKERKEN, te Tiel, wordt uitgegeven:

DE TIJDSTROOM.

Maandschrift gewijd aan Wetenschap, Letteren en Kunst.

REDACTEURS:

J. J. CREMER, A. ISING, GERARD KELLER, Mr. W. VAN DE POLL, J. B. RIETSTAP, Mr. C. VOSMAER en T. VAN WESTRHEENE Wz.

Prijs per Jaargang f 10,—

De verschenen Nos. 1—5 van het 1ste deel bevatten: J. J. CREMER, Arme Jakob! — Mr. C. VOSMAER, Geschiedenis in schrift en in beeld. — A. ISING, Hollandsche Poëzie. Een blik op onze Letterkunde. — Mr. C. VOSMAER, Wandelingen door de wereld. Ethische en aestetische Brieven. — A. ISING, Spranken uit het leven van een Kunstenaar. — J. B. RIETSTAP, Een coup d'état in de vorige eeuw. — T. VAN WESTRHEENE Wz., Het Heilige, de Kunst en de Kerk. — GERARD KELLER, Twee Broeders. — A. ISING, Klopgeesterij. — H. J. BRIL, Een dag in de Circus van Vespasiaan. Hedendaagsche kennis van

Door de Wed. D. R. VAN WERMESKERKEN, te Tiel, wordt uitgegeven:

DE TIJDSTROOM.

Maandschrift gewijd aan Wetenschap, Letteren en Kunst.

REDACTEURS:

J. J. CREMER, A. ISING, GERARD KELLER, Mr. W. VAN DE POLL, J. B. RIETSTAP. Mr. C. VOSMAER en T. VAN WESTRHEENE Wz.

Prijs per Jaargang f 10.—

De verschenen Nos. 1—8 bevatten: J. J. CREMER, Arme Jakob! — Mr. C. VOSMAER, Geschiedenis in schrift en in beeld. — A. ISING, Hollandsche Poëzie. Een blik op onze Letterkunde. — Mr. C. VOSMAER, Wandelingen door de wereld. Ethische en aesthetische Brieven. — A. ISING, Spranken uit het leven van een Kunstenaar. — J. B. RIETSTAP, Een coup d'état in de vorige eeuw. — T. VAN WESTRHEENE Wz., Het Heilige, de Kunst en de Kerk. GERARD KELLER, Twee Broeders. — A. ISING, Klopgeesterij. — H. J. BRILL, Een dag

De oostpost, 4 juli 1860:

MIJN OUDE JACOB.

Daar begint zich in den donkersten hoek van mijn bovenkas een iets te bewegen, lezer; het maelt, treilt alomgens meer in 't volle licht en — ik zie hem — ik zie den kleinen man weder, wiens beeld mij in zoo vele jaren niet voor den geest was getreden. Daar staat hij... „Dag ouwe jongen, je bent nog precies dezelfde als toen je me voor 't laatste „goeje reis“ wenschte, geen dag schijn je onder geworden; vetter vial ik je niet, mygender — dat kan ik niet zeggen. Je kent me niet meer, is 't wel? Behouk je eens, kerel! V....., alst, N°. 18, waar die vriendelijke jufvrouw achter de toonbank stond, die de zachtblauwe oogen zoo goedig ten hemel kon slaan, als ze getroffen was, en ook nu al lango is, waarheen ze eertijds de oogen wendde. Kerel! ken je 't portaal van de eerste verdieping niet meer, waar je de laarzen van een lid der tweede kamer poette en z'n broekspijpen boederde, met de zuclit: „k Wou dat ie meer viesclantus man!“ Zeg, ouwe jongen, en dan nog zestien trappen hooger; 't was 't. sijn getal, inzonderheid voor jou paar beenen, adie weten wat riuinetick is“ — zestien trappen hooger — dat kamertje regts...? Je bent er! je bent er! ik zie het. Je kent je HEEB nog, al is hij meer mans geworden; 't is ook al ruim dertien jaar geleden, Jakob, dat je dien heer voor 't eerst, en twaalf jaren, dat je hem voor 't laatste zag. „Geen visje en geen vleesch,“ dacht je toen voorzeker, zeg, deé je niet; al zei je onderdinnig: „Is er ies van je orles, Me-

heer?“ Meheer! zie, ouwe jongen, jij bent nu juist de eerste — de allerterste geweest, die verstand genoeg hadt om te begrijpen, dat iemand van negentien jaren toch eindelijk ook eens Mijheer moet wezen. Ik dank je, Jacob! dat je toen Meheer heit gezegd, ja waarachtig dat deé me plentier; dat deé me goed; maar hovenal, dat schouk me een steun, Jakob, Ik zou op me zelf staan, op kamers leven; al kon ik geheel op de beurs van mijn ouders rekenen, zodat ik van die zijde geen meerdere steun behoefte; al zreeften mij als engelen de duizend goede lossen en vermaningen mijner lieve ouders voor den geest, ik behoefde nog een anderen steun, en, oude Jacob! dien gaaf jij, met je streeklend, en verhoefend en welluidend: MEHEER!

Zie je, 'k was nog al bloode voor een knaap, en anderen — zelfs de kaartjesman in den spoortrein, zelfs de eigenaars mijner nieuwe kamers — ze hadden, 't zoon-tje naast den papa zierende, altemaal zeer vriendelijk maar vernederend of beter kleinhouwend „jongenheer“ gezegd — Jij Jacob, nog eens, jij alleen! toondet een menschenkerter te wezen; jij zei: „Meheer.“ Kom hier ouwe, arme kerel, daar heb je m'n hand en 'n gul..... Waar dwaal ik....? Je staat me wel levendig voor den geest, Jacob, maar toch levend sta je er niet. Enfin, je zei: Meheer, en ik besefte voor de eerste maal dat ik nu werkelijk ook geen kind meer te huis was, maar een heer op zijn kamers. Weinige oogenblikken later, heb ik dan ook werkelijk reeds met een z kerse deftigheid mijn kamertje op en neder en zucht... en zocht... mijn klein valet en.... schelde.... waarlijk ik schelde — voor

't eerst om mij te gerieven; — zonder jou, Jacob, zou ik naar beneden zijn geloopen om mijn wensch aan de goede jufvrouw kenbaar te maken; maar nu, had ik gescheld, en — toen ik gedraaf op de trap hoorde, toen werd ik wel purper, maar — ik snoot mijn neus — vreeslijk hard.

„Meisje waar is m'n valet?“ zei ik zoo heurig als mij mogelijk was.

„Uwe vallette Meheer? Uwe vallette...? dat weet 'k nie... 'k zal zels hoore!“ en klats — klats — klats ging het op haar moulen den trap weer af.

Zie je, ouwe Jacob, door jou toenadering was die eerste rezerend, de tweede volgde, de derde erover en — 't ging zoo immer, al beter en verder.

Ga zitten, ga rustig bij me zitten, oulje, 'k heb nog 'teen en ander van je te vertellen — aan hen die er naar luisteren willen.

Eerst je signalement:

Je haar, — heb ik nooit gezien, want je draagt een oranje-geel pruikje, van achteren hoog opgewipt en onbarmhartig omgekruld in den vorm van een komma die op den rug ligt.

Je voorhoofd, — heb ik maar eens gezien; bij verrassing; toen je den rood-zwarzen hoed te vast op je hoofd had gedrukt, en 't oranje-geel bij mijn onvoorzienis nankomst, in den haast met naar boven ging. Dat oogenblik was echter te vligtig om er een voorhoofd — 't welk toch aan een schedel is verbonden — met juistheid afmetend in op te nemen. Zoo als ik je toen dagelijks zag en nu weder zie, is het tot even boren de weukbrauwen be-

Sinte Klaas, 1860:

Opregte Haarlemsche courant, 21 november 1865:

WINTERAVOND-LECTUUR.
ALOM WERD INHETEREND OP
NEERLANDS BIBLIOTHEEK.
OORSPRONKELIJKE ROMANS, SCHIESEN EN NOVELLEN VAN HEDENDAAGSCHE AUTEURS
OP NIEUW UITGEGEVEN DOOR
J. P. DE KEYSER.

Inhoud van Afscheffing 1.
DE OUDE HEER SNIJS, Familie van Ons.
J. J. CREMER, Oudejaarsavond.

Inhoud van Afscheffing 2.
LODEWIJK MELDER, Een badneef, een ja-
rtydier en een voer.
H. T. LUBLINK WEDDIE, De Rijnkruiser van
een Kruisrider.

Inhoud van Afscheffing 3.
H. T. LUBLINK WEDDIE, De Rijnkruiser van
van Kruisrider.

Inhoud van Afscheffing 4.
Mevr. A. L. G. BOSBOON-TOUSSAINT, Eene
herinnering aan eene beroemde vrouw.
JOHN. H. JONCKERS, Eene andere Preciosa.
Een Zigeuner vertaling uit het begin der voorgaande
eene.

J. HOEK, Parijs. Novelle.
H. T. LUBLINK WEDDIE, Uit Oudannes blaauw
Zakboekje.

Inhoud van Afscheffing 5.
LOUISE, Nicht Gonne.
H. T. LUBLINK WEDDIE, Muziek.
LODEWIJK MELDER, Een Boitenpartijje.
H. T. LUBLINK WEDDIE, Uit Oudannes blaauw
Zakboekje.

Inhoud van Afscheffing 6.
Dr. H. TER HAAR, Droomen.
E. HANDEBROEK, Een Zaterdagavond op het land.
LODEWIJK MELDER, De Landvolkige.
J. P. DE KEYSER, Een nacht op de Baster.
H. T. LUBLINK WEDDIE's Muziek.

Inhoud van Afscheffing 7.
Dr. H. P. LINDO, Lonne Schietten in en uit
Parijs.

Inhoud van Afscheffing 8.
Dr. H. P. LINDO, Lonne Schietten in en uit
Parijs.

Mevr. A. L. G. BOSBOON-TOUSSAINT, De
Van Beveren.

Inhoud van Afscheffing 9.
J. J. CREMER, Mijn oude Jacob.
H. T. LUBLINK WEDDIE's Muziek.
CHONIA, Een Schipbreukeling.
JOHN. H. JONCKERS, De Alkmaarsche Drink-
boom.

Inhoud van Afscheffing 10.
(Ter ziele.)
Mevr. A. L. G. BOSBOON-TOUSSAINT, Jan
Westera van Oeyck, Kunstschilder en Martelaar.
J. HOEK, Twee Zusters.
H. T. LUBLINK WEDDIE's Muziek.

„NEERLANDS BIBLIOTHEEK” verschijnt in maandelijksche afscheffingen à 25
cents — Zes afscheffingen vormen een boekdeel van 480 bladzijden, dat den Inteen-
kenners dus slechts /1,50 kost. — Men verbindt zich slechts tot de ontvangst van
twee deelen. — Afzonderlijke afscheffingen zijn niet verkrijgbaar.

In deze „Bibliotheek” zullen o. n. voortkomen werken van de volgende Vereenigden Auteurs:
*Assis, Beine, van den Bergh, S. H. Boedden, Boland-Toussaint, de Bult, Cramer, Cremer, Diehl, ter
Haar, Hoek, van der Horst, van Hildebrand, Jonckers, Keller, Loois, Louise, Messinga, Mulder, van Oosteren,
van de Poll, Schrijffter van „Te Land”, Staring, van Schoick, de Oude Heer Snijs, Vanhof, Lullink Weddick,
van Wredde en anderen.*
Arnhem, April 1865.

D. A. THIENE.

Rotterdamsche courant, 12 november 1866:

Eerste Voordracht
van den Heer **J. J. CREMER**, op Donderdag
15 November 1866, des avonds ten 8 ure precies, in
de Leeszaal der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. —
Onderwerpen: **Mijn oude Jacob**. — **Wa-
Vader Harmen vertelt**. — **Jan Pier en
Klaas**.

Toegang-Biljetten voor deze Voordracht zijn à / 1.25
te bekomen bij de Boekhandelaars **M. J. MENSING**,
Hoogstraat, **VERBRUGGEN & VAN DUYM**, Hoofd-
steeg, en **M. WIJT & ZONEN**, Beursplein, en
des avonds aan de Zaal.

Nederland, 1867:

De Voorzitter. — „Daar niemand tegen de opiniën van broe-
der Van Staden opkomt, ga ik voort met mijne lijst. N°. 2.
Een oudejaarsavond van J. J. Cremer.”

De heer Agathon. — „Dat is mijn man, edoldenkende broeders!
Die Oudejaarsavond is volstrekt het mooiste niet wat van
Cremer in de Bibliotheek is opgenomen. Toch is er leven, gloed en
warmte in, mocht ook de draad, die al de verschillende tafereelen
aaneenkoppelt, de ervaringen van een straatjongen, tamelijk zwak
zijn en het telkens waarschuwen voor het misbruik van den uit-
roep: „Goddank!” tamelijk vervelend worden. Ook heb ik zoo
bizonder niet op met **Mijn oude Jacob** uit het tweede deel

tuwsche novellen, die men in het bundeltje aantreft, en misschien zal dit bij velen eene aanbeveling zijn, die wel gaarne eens iets van Cremer lezen, dat niet in het Betuwsche dialect geschreven is; doch hetzij zij hieraan al of niet de voorkeur geven, ieder, die niet bepaald is ingenomen tegen dergelijke pennevruchten als de novellen van Cremer zijn, zal stellig genieten bij de lezing van *Mijn oude Jacob*, die goede trouwe Haagsche oppasser, een van die edele miskende zielen, wier verdiensten men eerst waardeert als ze niet meer zijn, of bij die van *De Oudejaarsavond* en van *Wouter Linge*, het laatste vooral geschreven met het doel om de belangstelling en de milddadigheid voor *Fredriksoord* op te wekken, en daartoe zeker beter in staat dan menig lange preek over de Christelijk liefdadigheid.

Cremer en Conscience, hoeveel punten aan overeenkomst — maar ook van verschil tusschen die twee zoo populaire schrijvers, voornamelijk op het gebied der novelle! Het zou de moeite waard zijn een parallel tusschen hen te trekken, doch daartoe zou meer plaats worden vereischt dan voor eene

Dagblad van Zuid-Holland en s-Gravenhage, 25 januari 1868:

Op den 21st Januarij ll. trad in de *Leesinrigting voor den ambachtsman* als spreker op de heer J. J. Cremer, de overal bekende en gevierde novellist. Was het wonder, dat de lokalen der inrigting met eene belangstellende menigte, zoo toehoorders als toehoorderessen, waren opgevuld, nu hen weder zulk een genotrijke avond wachtte?

Die verwachting werd niet teleur gesteld.

De heer Cremer toch droeg een zijner novellen voor, getiteld: *„Mijn oude Jacob”*, die, wat inhoud en inkleeding betreft, onder de beste mag worden gerangschikt. Laghead en schertsend leidt de schrijver ons in bij den ouden soldaat, die, op het slagveld verminkt, zijn eentoonig leven onder het genot van een karig pensioen voortsleept, doch, op den duur het werkeloos leven moede, als oppasser bij eenige heeren in dienst treedt, zich later nog in het huwelijk begeeft en bij zijn afsterven bewijst, dat het verwijt van karig en vrekkelig te zijn, hem menigmaal door zijne vrouw toegevoegd, niet was verdiend.

Had de trom, die hij jaren lang sloeg, hem altijd zonder

Had de trom, die hij jaren lang sloeg, hem altijd zonder omwegen gezegd wat hij waarlijk was, „dom, dom, drommels dom, dommer als de trom, trom, trom”, hij wilde niet dat zijne kinderen zich even als hij voor het geluid van dat instrument zouden behoeven te schamen en had daarom zijne zuur verdiende spaarpenningen aan de spaarbank toevertrouwd, met de bestemming om als belooning te dienen voor hen, die zijne kinderen zoudeu opvoeden en onderwijzen.

Wij behoeven niet te zeggen, dat de spreker werd toegejuicht, toen hij aan het slot zijner voordragt den wensch uitte, dat velen mogten gevonden worden, die hunne uitgaven tot het noodige bepaalden om hun kroost met hunne spaarpenningen eene goede opvoeding en goed onderwijs te schenken.

De waarheid schertsend gezegd vindt gereedelijk gehoor.

Ten slotte droeg de spreker nog voor twee zijner gedichtjes, in Betuwschen tongval, getiteld: „de blinde” en „de oude”, die, getuigen de aandacht en stilte, zoo wat inhoud als voordragt betreft, niet minder voldeden dan het voorafgaande.

Wij wenschen den leden der *Leesinrioting* nog vele derge-

De Gooi en Eemlander, 15 maart 1873:

PLAATSELIJK NIEUWS.

Hilversum, 15 Maart.

In de zeer goed ingerichte zaal van den heer Buwalda alhier vereenigden zich II. Donderdagavond de Leden van 't Departement Hilversum der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Eene aanzienlijke schare van Dames zettede meer dan gewonen luister aan die samenkomst bij. De heer Van Trigt bood eene keurige verzameling van geteekende vogels ter bezichtiging aan. Het oog naar wensch genoten hebbende, mocht men het oor wijden aan eene toespraak door den Voorzitter, waarin spreker handelde over het erkennen van veeljarige getrouwe plichtsbetrachting onder den minderen stand, als bevorderlijk tot behoud van het verband tusschen de verschillende standen der maatschappij. Tot het eigenlijke

van het verband tusschen de verschietende standen der maatschappij. Tot het eigenlijke doel dezer bijeenkomst overgaande, werden achtereenvolgend voorgesteld J. van Niekerk, oud 75 jaar, en W. Fokker (de laatste in plaats van zijn 69jarigen, door ziekte aan zijne legerstede gebonden vader G. Fokker), als voorbeelden van getrouwe en nauwgezette plichtsbetrachting, gedurende ruim eene halve eeuw bij dezelfde werkgevers aan den dag gelegd. J. van Niekerk en G. Fokker ontvingen, op voordracht van dit Departement, van het hoofdbestuur de groote zilveren medaille, en uit de Departementskas ieder een geschenk in geld. Na met genoegen een voordracht gehoord te hebben van Cremers novelle **»Mijn oude Jacob»**, door den heer E. Wijkes uit Utrecht, keerde het talrijke gezelschap, zoo wij vertrouwen, wel voldaan huiswaarts.

Nieuwsblad voor den boekhandel, 18 april 1873:

TITUS NIJHOFF.
 CREMER (J. J.), Overbetuwsche novellen en vertellingen. (Kruisemuntje. — Van binnen en van buiten. — **Mijn oude Jacob.** — Een oudejaarsavond. — Wouter Linge.) Leiden, A. W. Sijthoff.
 f 0.50

Uitgave 1873: Jacob draagt de tas van Cremer.

De familie van Jacob, de bediende, gaat etalages kijken rond sinterklaastijd:

Maatschappij tot Nut van het algemeen, jaarboek 1873:

Jaarboek Der Maatschappij Tot Nut Van 't Algemeen Voor ...
1873 ©

DEPARTEMENTEN.	AANT. WEDJALE.	AANT. BEDIJK.	DOOR HET DEPARTEMENT GELEDEN.	DAAREN.	BIJZONDERH.
NIEKERK	2	40	f 35.—	f 5.—	Populaire Voordrachten, met proeven over verschil- lende wetenschappelijke onderwerpen. Onderwerpen <i>M. A. de Ruijter</i> (uit „ons verleden“), De tong met hare gebraken op zedekundig gebied; „Gewest en geloof“ van Koetsveld; Dood van gebr. de Witt (uit „ons verleden“); „De kist“ van v. Zeg- geien; „'t Vionwtje van Stavoren“, enz. Vrijen toegang voor ieder,mits niet beneden 18 jaar. Spreker: de Heer J. F. JANSSEN, van Har- lingen, over <i>Hochelberg</i> . Buitengewoon slecht weder was vermoedelijk de oorzaak van het geringe bezek. Onderwerpen: 1. Onze woorden; 2. De kiferen; 3. Zeezeuren; 4. BISMARCK als mensch en staats- man; CENZUR, „Mijn oude Jacob“. Meest rike lezing door kleine bijzaten gevolgd, en opening bij de 1e, sluiting bij de laatste lezing met toespraak door een Commissie-lid.
OOSTERDIJK	4	60	f 45.—	f 30.—	
OOSTERWOLDE	1	50	f 25.—	
OUDE PERELA	5	100	f 30.—	f 0.35 inzetkend.	
ROTTERDAM	15	500	f 621.—	f 96.—	

Letterkundige schetsen, 1874:

uitroep: „Goddank!“ tamelijk vervelend worden. Ook heb ik zoo bijzonder niet op met **Mijn oude Jacob** uit het tweede deel (1865), noch met zijn *Winteravond* (aldaar), waar veel jacht op' effekt in voorkomt en schoon zijn *Toonen in den Nieuwjaarsmorgen* (1866 eerste deel) veel beter gelukt zijn, wijs ik hier in 't bijzonder op *Wouter Linge* (aldaar). 't Stukjen heeft een sociaal doel, een pleidooi voor Frederiksoord, en dat bevalt me. Men zegt wel eens, dat 't zeer moeilijk is om te schrijven wat men in het Pruisiesch Tendenz-Roman noemt en dus neem ik het mijn lievelings-auteur vooraf.

24*

Nieuwe Amersfoortsche courant, 9 juni 1880:

Wij zullen hier geen dorre opsomming geven van de talrijke kleinere en grootere novellen en romans van den schrijver; hier en daar een greep doende, herinneren wij slechts aan „Arme Samuel, **Mijn oude Jacob**”, aan zijn drie schitterende pleidooijen voor de „Fabriekskinderen” aan Daniel Sils, Anna Rooze, Oan 't kleine revierke, het Pauwveerke, Deine Meu, Grietje op 't Hönigsarf, 't Blinkende hoantje, Doctor Helmond en zijn vrouw, Bruur Jaopik, Hanna de freule en Tooneelspelers”, alsmede aan zijn tooneelstukken „Boer en

Brief van mw. J.L. Brouerius van Nidek aan uitgever Sijthoff, medio 1881:

A.W. Sijthoff te Leiden is in het bezit van ~~de navolgende kopien~~ het volledig copierecht der navolgende vertellingen werken van J.J. Cremer

Grietje opt Honingsarf

'T kriegende kriekske

Oan 't kleine Revierke

Kruuzemuntje

Van binnen en van buuten

Op de Kniehorst

'T Blinkende hoanje

Bruur Joapik

"T pauweveerke

Op den zolder

Portretten

Een winteravond

Mijn oude Jacob

Het verenigingsleven in Haaksbergen, 1881:

1 december 1881 des avonds 7 uur ter bekende plaats

Opkomst:

De opkomst der heren was talrijk, de dames waren echter slecht vertegenwoordigd.

Voordrachten:

J.M. Vincent, 'De oude Jacob' van **Cremer**

Lokker, 'Het haantje van de toren' van De Genestet

Maurits, 'Mieke's peinzing op 't hooiland' van **Cremer**

Fabrieksbode, 15 november 1890:

Tent.

Zondagavond, van 7 tot 9 ure, muziekuitvoering van de Harmoniekapel, onder directie van den heer W. KEEREWEEER.

Ter afwisseling zullen tusschen de muziekstukken de volgende voordrachten plaats hebben: „Een plezierige nacht,” van Justus van Maurik, door W. A. F. H. VERBEEK; — „Mijn oude Jacob,” van J. J. Cremer, door A. F. MARLET.

Texelsche courant, 14 januari 1892:

OOSTEREND, 13 Jan. Gisteren vergaderden de leden van „Nut en Genoegen”. De verwachting was natuurlijk, in deze dagen van bijna algemeene ongesteldheid, niet hoog gespannen. Edoch, het viel mee; de opkomst was zelfs beter dan den vorigen keer.

De lezing was voor den Penningm., welke daarvoor had gekozen: „Mijn oude Jacob” van J. J. Cremer.

Texelsche courant, 21 januari 1900:

De spreker voor dezen avond, de Heer J. Daalder Dz. van Oosterend kweet zich op verdienstelijke wijze van de taak, die hij bereidwillig op zich had genomen. Op onderhoudende en boeiende wijze gaf hij achtereenvolgens ten beste: „Mijn oude Jacob”, van J. J. Cremer; „De Gelukkige”, van H. van den Bergh; „De laatste beproeving”, van Ornis en „De Brandstichters”, van Oosterwijk Bruin.

Met onverdeelde aandacht werden de stukken, die zoowel van ernstigen als van komischen aard waren, door alle aanwezigen aangehoord: een luid applaus bewees telkens, dat men zich wel vermaakte.

De voorzitter bedankte den Heer Daalder

Texelsche courant, 7 november 1901:

OOSTEREND, 5 Nov. De vereeniging „Nut en Genoegen” hield Zaterdag haar eerste gewone vergadering in dit seizoen. De opkomst was tamelijk goed te noemen, doch had grooter kunnen zijn, wat trouwens bij eene eerste vergadering nimmer het geval is; 35 personen waren aanwezig.

Bij de opening herdacht de Voorzitter de verdiensten van wijlen den Heer P. J. Bouma, in het laatst van zijn leven Eere-Voorzitter der Vereeniging, vroeger Secretaris en daarna gedurende tal van jaren Voorzitter.

Nadat de notulen gelezen waren, werden nog drie personen als leden aangenomen, zoodat het ledental thans tot 80 is gestegen.

Door den Voorzitter der Vereeniging werd als lezing gegeven de schoone novelle van J. J. Cremer „Mijn oude Jacob”, waarnaar met aandacht werd geluisterd.

Hierna werden de oude en afgelezen boeken uit de bibliotheek onder de aanwezigen verkocht, welke verkoop veel vermaak aan de vergadering verschafte en allen in bijzonder opgewekte stemming bracht.

Daarna werd nog door den Voorzitter voorgedragen een gedicht van P. Louwense, getiteld: „Helden van het Strand”, waarna met dankzegging voor de belangstelling de vergadering werd gesloten, terwijl werd medegedeeld, dat de bibliotheek zessend is en den Zaterdag

Middelburgsche courant, 27 december 1901:

— De voordrachtenavond van den heer L. A. E. van der Ley, Donderdag in *Ons Huis* Wagenaarstraat te Middelburg, verschafte den aanwezigen stellig veel genot.

De spreker droeg op zeer verdienstelijke en aangename wijze voor *Mijn oude Jacob* van Cremer, *Mottige Janus* van Weremeus Buning, *Sint Niklaas* van Jan van Beers en *Een huise-lijk tooneeltje* van Laurillard

Analecta, Nederlandsch leesboek 1902:

MIJN OUDE JAKOB.

Jacob met Gilles aan de hand vervolgt zijn weg en bereikt de woning van den heer wiens oppasser hij is.

„Wat kom ij doen?” vraagt de meid die de deur opent, baloorig dat ze niet mag „gaan kijken.”

„Meheer heeft gezegd, dat ik nog eens aankomen zou.”

„Zoo...? O ja, om de messen te slijpen, kom maar achter.”

„Als ik je helpen kan, met plezier. Zet je 't Meheer gaan zeggen?”

„Menheer? die is uit.”

„Zoo... en mevrouw?”

„Wel! die draait waar hij dribbelt.”

„Uit...? allebei uit?” en Jakob slijpt: sliep, slap, sliep, slap; „en hebben ze niets gezegd...?”

„Gezegd...? Ja, dat ze d'r z66 weer zouden zijn, en dat, als er rakties kwamen, ik die heel voorzichtig in de zijkamer

Een nieuwe bundel, deel 2, 1916, p. 170: (bloemlezing)

BAAS GANSENDONCK	HENDRIK CONSCIENCE	125
'T GENOOTSCHAP „ELOQUENTIA”	JUSTUS VAN MAURIK	140
MIJN OUDE JAKOB	J. J. CREMER	170
DE NAUMACHIE	L. COUPERUS	184
DE BEZITTING VAN MESSER DONATO.	L. COUPERUS	196

A. Saalborn – Het ontwaken, 1931.

In de novelle *Mijn oude Jacob* worden wij getroffen door het koude cynisme en den onduldbaren hoogmoed van den rijken heer: ook hier legt Cremer den vinger op een wonde plek, al mist hij den moed of liever den vrijen geest zulke menschen in hun eigenwaan te geeselen, zooals het hun toekwam.

Jacob Stip had niets geleerd en toen hij als konskrie met Napoleons legers mee moest, werd hij tamboer, maar bracht het in kennis en vaardigheden nooit verder dan den franschen roffelslag. En toen een geweerkogel hem drie vingers van zijn linkerhand had weggenomen, moest hij met pensioen (f 100.— per jaar) den dienst

verlaten. Hij kon niets en kende niets en daarom bracht hij, evenals Hildebrands Keesje, het nooit verder dan schoenpoetser, kleerenschoonmaker en boodschappenlooper voor eenige „rijke heeren”, die hem met een paar kwartjes in de week afscheepten. En daarvan moest hij leven met Griet, zijn vrouw en hun drie kinderen. Als heerenoppasser diende hij „eerlijk en trouw” jaren lang, zonder dat een van zijn heeren er ooit aan dacht, dat eerlijkheid en trouw misschien nog wel wat meer waard konden zijn.

In zijn krottig woninkje heerscht natuurlijk „armoede, maar orde”. En de auteur vertelt ons, dat moeder Grietje bij een spaarzaam lichtje kousen zit te stoppen.

Het loopt tegen Sint-Nikolaas, maar Vader verklaart dat er geen geld is voor een snoeperijtje: de kinders zullen het zonder iets moeten stellen. Als ze dan met zijn allen een straatje om gaan, winkels kijken, blijkt al spoedig, waar Cremer zijn lezers hebben wil:

„'t Is mooi in de winkels! O zoo mooi!..... Alles voor kinderen! schreeuwt de sierlijke uitstalling van wagentjes, paardjes..... maar een dienaar van 't gerecht doet de kinderen, die zich verdringen, verstaan, dat het al zeer wel is dat ze kijken mogen, dat moois is eigenlijk voor kindertjes van rijke menschen.

- Op zij, smeerpootsen!
- Kijk is, maemae, dat vieze jongetje laet 'r me haes nie door!
- George, zorg dat de jongeheer..... 't is lastig dat plebs op de stoepen.”

Maar het mooiste komt nog. Dat is het slot, wanneer mijnheer van Thienen den ouden Jacob wegjaagt, omdat hij het gewaagd had een glimmende en gescheurde pantalon — Sint-Nikolaasgeschenk van den gentleman — te verkoopen en voor het geld wat suikergoed te koopen. Teekenend is dit fragment voor de houding der toenmalige heeren en mevrouwen en voor de verhouding tusschen rijk en arm, werkgever en werknemer:

Mevrouw — hoog en genadig — laat Jacob binnen komen, en spreekt hem aldus toe:

- Jacob, je zult met je kinders niet veel Sint-Nicolaas kunnen houden?
- Nee Mevrouw,
- Kijk eens, mijnheer is vrijwel over je tevreden en we hebben daarom

een pakje voor jelui klaar gemaakt, in de hoop dat je verder je best zult doen. — God zal 't U loonen, mevrouw. Vragen doe ik nooit, want Gode zij dank, we lijden geen gebrek, maar met de Sinterklaas voor de kinders, dat is wat anders. Zie, ik dank Meheer en Mevrouw ten hoogste, en als ik Meheer en Mevrouw plezieren kan met Zondags eens op de kinderen te passen, wij dispeneere.

En wat blijkt er nu in het pak te zijn, waarvoor Jacob Gods belooning afsmeekt voor mijnheer en mevrouw? Behalve de versleten broek, pakken de stumperds uit: twee oude vrouwehemden, zeven oneffen kinderkousen vol stoppen, een rood-groen jongenskieltje, met inktvlekken, drie paar geborsten en versleten kinderschoentjes, te klein voor Gilles en Saartje.

Moeder Grietje roept verontwaardigd: dat schriete rijkeluisvolk! En Cremer zelf? Hij zegt niets. Hij laat het ons alleen maar voelen, hoe de menschen zijn. Dostojefski sprak van de vernederden en getrapten. Hebben de bezittende standen ten onzent die „zoo intens genieten” van de Russische romans niet wat erg gauw vergeten, hoe het ook bij ons was, een halve eeuw geleden?

Jaarboek Historische kring Berckhout-Bobel Dyck, 2011:

Korte verhalen en gedichten

In de eerste jaren van de vereniging worden vele bijdragen geleverd, vooral van de inwoners zelf. Vaak korte verhalen, soms een enkel gedicht. Sprekers wordt verzocht om achter het kathedraal plaats te nemen en - mits daartoe bereid - de op zich genomen taken te vervullen. Zo wordt bijvoorbeeld de voordracht *Mijn oude Jacob* op de voor spreker zo 'eigene manier voorbeeldig voorgedragen'. Ook worden verschil-

Youtube introductie 2025:

J.J. Cremer online bibliotheek
WWW.JACOBCREMER.NL

Arme Jacob / Mijn oude Jacob
door J.J. Cremer (1827-1880).

Een introductie in een biografische vertelling van J.J. Cremer uit 1858.

ROMANTISCHE WERKEN
VIERDE VERDELING
PUBLICEERD IN
1858
J.J. CREMER
1827-1880

www.jacobcremer.nl
januari 2025

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 31 januari 2025.